

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті висвітлено пріоритетні завдання вищих педагогічних навчальних закладів щодо вдосконалення змісту освіти й організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до подальшої професійної діяльності, створення умов для розвитку їх педагогічної майстерності. Зазначені погляди видатних наукових діячів щодо психолого-педагогічних засад професійного розвитку педагогів; підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності; професійної підготовки майбутніх педагогів з питань збереження та зміцнення здоров'я молоді; створенні нових умов фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищому навчальному закладі. Наведено соціально-педагогічні умови розвитку неперервної педагогічної освіти. Визначено й обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективність професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності.

Ключові слова: студент, учитель фізичної культури, анімаційна діяльність, організаційно-педагогічні умови, готовність.

Постановка проблеми. Однією з характерних рис сучасного інформаційного суспільства в Україні, що впливає на загальний стан фізичного та психічного здоров'я населення, є гіподинамічний спосіб життя, переважання пасивних форм дозвілля, збільшення різних видів і типів залежної поведінки. Зазначене виявляється й у загальній тенденції до зниження рухової активності школярів при постійному зростанні статичного та психоемоційного напруження під час навчання. Це потребує нагального вжиття в системі загальної освіти ефективних заходів щодо зміцнення фізичного й психічного здоров'я дітей і молоді, формування у них здорового способу життя, цінностей активного, розвивального, просоціального дозвілля, що зазначено у відповідних нормотворчих документах, а саме: Законах України "Про вищу освіту", "Про освіту", "Про фізичну культуру і спорт"; Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. та галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти. Тому перед системою вищої педагогічної освіти, яка й покликана оперативно реагувати на нагальні потреби суспільства, актуалізуються завдання щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності, оскільки саме вони мають забезпечити ефективну організацію та проведення різноспрямованих фізкультурно-оздоровчих, спортивних, розважальних заходів у загальноосвітніх навчальних закладах з метою формування здоров'язбережувальної компетентності учнів, мотивації їх до фізичного розвитку й удосконалення, формування моральних, вольових та інших якостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему підготовки майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності відображено при вирішенні широкого кола теоретичних і прикладних питань, пов'язаних з дослідженням методологічних засад сучасної філософії освіти (В. П. Андрущенко, Г. П. Васянович, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень); психолого-педагогічних засад професійного розвитку педагогів (О. І. Гура, О. П. Левківська, Л. В. Міхеєва та ін.); особливостей формування педагогічної майстерності фахівців (Є. С. Барбіна, С. І. Болтівець, В. Й. Бочелюк, О. А. Дубасенюк, С. О. Сисоєва та ін.); підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності (Л. П. Ареф'єва, Е. С. Вільчковський, Р. П. Карпюк, А. П. Конох, Т. Ю. Круцевич, О. С. Куц, В. І. Наумчук, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, Б. М. Шиян, Ю. М. Шкретій та ін.); теоретико-методичних основ гуманізації педагогічної діяльності вчителя в основній школі (А. В. Сущенко), професійної підготовки майбутніх педагогів з питань збереження та зміцнення здоров'я молоді (Н. І. Коцур, О. І. Міхеєнко, О. В. Тимошенко та ін.); підготовки майбутніх учителів фізичної культури до позакласної та позашкільної оздоровчо-виховної роботи (Є. А. Захаріна), організації дозвілля й анімаційної діяльності (Л. В. Волик, В. В. Кірсанов, Т. М. Лесіна, Н. О. Максимовська, І. І. Шульга); створенні нових умов фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищому навчальному закладі (І. Б. Гринченко, Г. Р. Генсерук, Л. І. Іванова та ін.).

Проте, незважаючи на значний інтерес науковців до питань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, проблема формування їх готовності до анімаційної діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі як у теоретичному, так і практичному аспектах є

малодослідженою, що зумовлено, передусім, новітнім характером самого явища анімаційної діяльності, а також невизначеністю науково-методичних засад підготовки педагогів до її здійснення.

Метою дослідження є наукове обґрунтування комплексу організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективність професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності.

Завдання дослідження:

- розкрити оптимальні умови теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вищих педагогічних навчальних закладах;
- визначити комплекс організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності в загальноосвітній школі;
- обґрунтувати зміст підготовки майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності в загальноосвітній школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Збереження і зміцнення фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я школярів, формування у них умінь і навичок здорового способу життя є одним із головних завдань загальноосвітніх навчальних закладів. У зв'язку з цим нагальною потребою кожного з них є впровадження інноваційних технологій з метою підвищення якості освіти та виховання учнів. Вчені й практики підкреслюють, що шкільні роки є найбільш вагомими в житті дитини, адже цей період є визначальним у створенні передумов для розвитку її організму та особистісних якостей. Звідси можемо окреслити одне з пріоритетних завдань сучасної школи – створення певного освітнього середовища для розвитку здорової дитини, в якому ключову роль відведено саме вчителям фізичної культури.

З огляду на вищевикладене слід зазначити, що пріоритетним завданням вищих педагогічних навчальних закладів є вдосконалення змісту освіти й організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до подальшої професійної діяльності, створення умов для розвитку їх педагогічної майстерності. Кожний педагогічний вищий навчальний заклад, створюючи оптимальні умови теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, повинен звернути увагу на:

- перегляд змісту навчальних дисциплін з метою спрямування їх тем на формування необхідних професійних умінь, креативного мислення у майбутніх учителів фізичної культури;
- створення принципово нового методичного забезпечення, що сприятиме розкриттю творчого потенціалу студентів;
- можливість упровадження до процесу підготовки різноманітних видів навчальної діяльності.

Під час підготовки майбутніх учителів фізичної культури не слід забувати про неперервний розвиток і постійне вдосконалення соціальних процесів у суспільстві, які відображаються на вимогах до професійної підготовки фахівця, тому вона повинна орієнтуватися як на традиційні методи педагогіки, так і на сучасні педагогічні інновації. У межах нашого дослідження сучасною інновацією в процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури є створення умов для формування в них професійної готовності до анімаційної діяльності, які мають упроваджуватися протягом усього періоду навчання та поєднувати теоретичну і практичну підготовки, а також позанавчальну діяльність студентів.

У галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти зазначено, що соціально-педагогічними умовами розвитку неперервної педагогічної освіти є [1]:

- приведення змісту фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної, інформаційної, комунікаційної, практичної та соціально-гуманітарної підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників до вимог інформаційного суспільства та змін, що відбуваються у соціально-економічній, духовній та гуманітарній сфері, у дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних навчальних закладах;
- модернізація навчальної діяльності вищих педагогічних навчальних закладів, що здійснюють підготовку педагогічних і науково-педагогічних працівників, на основі інтеграції традиційних та новітніх технологій навчання, а також створення нового покоління підручників, навчальних посібників і дидактичних засобів;
- запровадження двоциклової підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра і магістра та забезпечення мобільності у Європейському просторі вищої освіти;
- оптимізація мережі вищих навчальних закладів та закладів післядипломної педагогічної освіти з метою створення умов для неперервної освіти педагогічних працівників;
- створення у структурі вищих навчальних закладів дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладів – лабораторій, центрів практичної підготовки студентів, тренінгових центрів та центрів педагогічних інновацій;
- першочергове забезпечення педагогічних навчальних закладів новітнім програмним забезпеченням, комп'ютерною та мультимедійною технікою, поліграфічним та лабораторним обладнанням і шкільними підручниками.

Спираючись на визначені нормативно-правовими документами орієнтири розвитку вітчизняної неперервної педагогічної освіти, особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури у вітчизняній вищій школі, нами було визначено та обґрунтовано відповідні організаційно-педагогічні умови.

Першою умовою є орієнтація змісту педагогічної освіти майбутніх учителів фізичної культури на формування їх готовності до анімаційної діяльності, що передбачає його вибудовування відповідно до змісту анімаційної діяльності та вимог до фахівців-аніматорів, ураховуючи такі вимоги до нього: структурованість, логічна послідовність, науковість, наступність, перспективність, нарощування труднощів, практична значущість, забезпечення можливості для загальнокультурного й професійного розвитку особистості, індивідуалізації та диференціації навчання.

Другою умовою є спрямування практичної підготовки студентів на розвиток умінь з проектування та організації анімаційних заходів у загальноосвітньому навчальному закладі, чого досягають завдяки встановленню нових завдань ознайомчої, навчальних та виробничої практик, вирішення яких забезпечене реалізацією в навчальному процесі таких принципів: неперервності та послідовності; усвідомленої перспективи; нарощуваних труднощів; поєднання педагогічного керівництва з розвитком самостійності, активності, ініціативності студентів; індивідуального підходу; зворотного зв'язку; педагогічної підтримки.

Третьою умовою є формування цілісного уявлення студентів про сутність анімаційної діяльності шляхом їх залучення до розвивального анімаційного освітнього середовища – якісну своєрідну сукупність умов професійного навчання та розвитку майбутніх учителів фізичної культури, що передбачають: визнання пріоритету самоцінності суб'єктів освітнього процесу, урахування особливостей їх розвитку; зміщення акцентів на самостійну активність студента в проектуванні та впровадженні анімаційних заходів; урахування суб'єктивного досвіду анімаційної діяльності студента; цілеспрямовану організацію комунікативної діяльності, міжособистісного спілкування тощо.

Реалізація кожної з визначених організаційно-педагогічних умов супроводжується впровадженням спеціально організованих форм і методів, виокремлюючи які, ми схилилися до класифікації І. Я. Лернера та М. М. Скаткіна, які визначили такі методи: пояснювально-ілюстративні ("готові" знання), репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі [2].

Так, перша умова – орієнтація змісту педагогічної освіти майбутніх учителів фізичної культури на формування їх готовності до організації анімаційної діяльності в загальноосвітній школі реалізується завдяки: наскрізному введенню в межі дисциплін професійного циклу підготовки студентів модульних спецкурсів "Анімація в системі роботи з профілактики шкідливих звичок", "Методика організації вільного часу учнів (молодшого, середнього, старшого шкільного віку)", "Організація анімаційної діяльності в туристичних походах", "Ігрові технології у фізкультурній діяльності", "Професіограма фахівця фізичного виховання", які містять лекційні, практичні та семінарські заняття, матеріали для самостійної роботи студентів; впровадженню окремого спецкурсу "Анімація у фізичній культурі", що включає лекційні й практичні заняття, виконання індивідуального науково-дослідницького завдання "Портфоліо майбутнього вчителя фізичної культури" (табл. 1).

Таблиця 1

Зміст роботи з формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності

Курс	Дисципліни (зміст модуля)	Педагогічна практика в школі
I	"Вступ до спеціальності та інформаційна культура студента": ЗМ "Анімація в системі роботи з профілактики шкідливих звичок"	
	"Організація масової фізичної культури": ЗМ "Методика організації вільного часу учнів (молодшого, середнього, старшого шкільного віку)"	
II	"Туризм": ЗМ "Організація анімаційної діяльності в туристичних походах"	
III	"Нові технології у фізичному вихованні": ЗМ "Ігрові технології у фізкультурній діяльності"	
	"Професійна діяльність у сфері фізичного виховання": ЗМ "Професіограма фахівця фізичного виховання"	
IV	СК "Анімація у фізичній культурі"	

Реалізація другої організаційно-педагогічної умови забезпечується впровадженням таких форм роботи у процесі практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, як: створення анімаційно-орієнтованого проекту за поданою схемою; розробка сценарію анімаційного заходу;

підготовка та проведення анімаційних заходів в урочний і позаурочний час; виконання самоаналізу проведених уроків та анімаційних заходів; організація гурткової роботи "Від учня до вчителя"; підготовка доповіді для адміністрації та педагогічного колективу загальноосвітнього навчального закладу з теми "Особливості методики проведення анімаційних заходів під час міської екскурсії".

Третя умова – формування цілісного уявлення студентів про сутність анімаційної діяльності шляхом їх залучення до розвивального анімаційного освітнього середовища – передбачає участь студентів у гуртковій роботі з: організації анімаційних заходів у вищому навчальному закладі щодо морально-духовного, патріотичного та естетичного виховання студентів різних напрямів підготовки; організації міських свят; пропаганди здорового способу життя та профілактики соціально небезпечних захворювань серед студентської молоді; розвитку творчих здібностей майбутніх учителів фізичної культури, а також їх участі в різноманітних тематичних майстер-класах з новітніх технологій анімаційної діяльності.

Важливим є те, що сам процес формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності, відповідно до визначених його принципів, має бути послідовним, наскрізним, охоплювати усі етапи професійної підготовки студентів. Тому формувальні заходи охоплювали весь період навчання у вищому навчальному закладі, починаючи з першого курсу і закінчуючи четвертим.

Висновки. Отже, розв'язання завдань дослідження надало змогу досягти його мети – наукового обґрунтування комплексу організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективність професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до анімаційної діяльності в загальноосвітній школі.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі вбачаємо у вивченні таких найбільш перспективних напрямів, як: визначення організаційно-методичних засад професійної підготовки педагогів до анімаційної діяльності в системі вищої та післядипломної освіти; розробка інструментарію для створення та оцінювання анімаційних проєктів; оптимізація адміністративної діяльності з упровадження анімаційних заходів у загальноосвітніх навчальних закладах тощо.

Використані джерела

1. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти [Електронний ресурс] : Наказ МОН України від 14.08.2013 № 1176 // База даних "Середня освіта". – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/ (дата звернення 11.10.2016). – Назва з екрана.
2. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

Sydoruk A. V.

INSTITUTIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION READINESS OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE TO ANIMATION ACTIVITY

The problem of the general state of physical and mental health; reduction of motor activity of students in the constant growth of static and emotional stress during training; priorities of higher educational institutions on the improvement of educational content and organization of educational process of training future teachers of physical training for further professional activity, creating conditions for the development of teaching skills are revealed in the article. These are the views of prominent academics on psychological and pedagogical foundations of professional development of teachers; training future teachers of physical education to the profession; training future teachers for the preservation and strengthening of health of young people; training future teachers of physical education for extracurricular and school recreational and educational activities; leisure and animation activities; creating new conditions for professional training of future teachers of physical education in high school. Different social and educational conditions of continuous pedagogical education are shown. It is defined the priority reasonable organizational and pedagogical conditions that ensure the effectiveness of the future teachers of physical culture training to animation activities that are targeting the content of teacher education for future teachers of physical education in the formation of their readiness for animation activities; oriented practical training of students to develop skills in design and animation of activities in secondary schools; forming a holistic view of students about the nature of animation activities through their involvement in developing animated educational environment. In the research it is determined a set of specially organized form and methods for implementation of defined organizational and pedagogical conditions of formation of future teachers of physical education to the animation of the process of training students directly in physical education.

Key words: student, teacher of physical culture, animation activities, organizational and pedagogical conditions readiness.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2017 р.